

# Oblačilno izrazje pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah

MIHAELA KOLETNIK, BENEDIKTA GUNGL

*Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Koroška cesta 160,  
SI 2000 Maribor, mihaela.koletnik@um.si, bgungl@yahoo.com*

---

1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article

---

Prispevek obravnava doslej še nezapisano pretežno izvornoslovensko narečno oblačilno izrazje, zbrano pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah. Na tem, še danes pretežno kmečkem območju v osrčju Slovenskih goric so v preteklosti za delovno in praznjo obleko, pokrivala in obuvala kmečkega in drugega vaškega prebivalstva skrbeli različni vaški in trški obrtniki, poleg tkalcev so bili med njimi predvsem krojači in čevljarji, medtem ko so lahko poklicne šivilje svojo obrt odprle šele v 19. stoletju po sprejetju obrtnega reda leta 1859. Trojiški govor, ki ohranja kolikostna nasprotja, se uvršča v slovenskogoriško narečje panonske narečne skupine. Narečno besedje, ki je predstavljeno v obliki 112 abecedno urejenih slovarskih sestavkov, je analizirano s stališča njegove izrazne podobe, osvetljeno v luči njegovih etimoloških značilnosti in besednovrstno opredeljeno.

The article deals with previously unrecorded dialect terms for clothing, mainly of Slavic origin, gathered at *Sveta Trojica* in Slovenske gorice. In this even today predominantly rural area in the heart of Slovenske gorice, work clothes and festive garments, headgear and footwear of peasants and other villagers were provided by various village and market artisans. Alongside weavers, these were mainly tailors and cobblers, while professional seamstresses were instead prohibited from starting their own business before the 19th century, namely until the adoption of the craft order in 1859. The Trojica speech, which preserves quantitative contrasts, forms part of the Slovenske gorice dialect of the Pannonian dialect group. The dialect terms, presented in the form of 112 alphabetically arranged dictionary entries, are organised based upon their expressive image, illuminated in light of their etymological characteristics, and defined in terms of word class.

**Ključne besede:** dialektologija, panonska narečna skupina, slovenskogoriško narečje, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, oblačilno izrazje

**Keywords:** dialectology, Pannonian dialectal group, the Slovenske gorice dialect, settlement of Sveta Trojica in Slovenske gorice, clothing terminology

---

## 0 Uvod<sup>1</sup>

Krajevni govor Svete Trojice v Slovenskih goricah je eden osrednjih govorov slovenskogoriškega narečja, natančneje njegovega vzhodnega podnarečja, ki ohranja kolikostno nasprotje med starimi dolgimi cirkumflektiranimi in akutiranimi samoglasniki in katerega temeljne glasoslovne in oblikoslovne značilnosti so že bile opisane.<sup>2</sup> Na tem, še danes pretežno kmečkem območju v osrčju Slovenskih goric so v preteklosti za delovno in praznjo obleko, pokrivala in obuvala kmečkega in drugega vaškega prebivalstva skrbeli različni vaški in trški obrtniki, poleg tkalcev so bili med njimi predvsem krojači in čevljarji (prim. Makarovič 2007: 39).<sup>3</sup> Poklicne šivilje so lahko odprle svojo obrt šele v 19. stoletju po sprejetju obrtnega reda leta 1859. Tako izučene kot priučene šivilje so šivale žensko obleko in so podobno kot čevljarji in krojači še med svetovnim vojnama hodile šivat na dom, v štero,<sup>4</sup> večinoma jeseni in pozimi, redkeje spomladi in poleti. Na domovih so krpale, popravile ali pa na novo naredile potrebno obleko in perilo za vso družino ter poleg krojačev in čevljarjev skrbele za uvajanje oblačilnih novosti (prav tam: 48–50). Velika svetovna gospodarska kriza (1929–1933) je podeželske rokodelce zelo prizadela. Zaradi zmanjšane kupne moči prebivalstva in propada denarnih zavodov je začela naraščati zadolženost, število obrtnih delavnic se je zmanjšalo, položaj pa je še poslabšala tuja konkurenca, saj so tovarne pričele izpodrivati ročno delo. Uvoz konfekcije in obuval je povzročil pomanjkanje dela v krojaški in čevljarski, pa tudi šiviljski stroki (Cerar 2012: 327–329). Do leta 1936 se je položaj omenjenih malih obrti zaradi naraščajoče industrializacije še poslabšal, tik pred 2. svetovno vojno pa se je ponovno nekoliko okreplil. Po vojni, ko se je z zaposlitvenimi možnostmi prebivalstva zlasti v industrijskih in drugih obratih začela dvigovati življenjska in z njo tudi oblačilna raven, ki se je kazala v vedno hitrejšem sprejemanju sodobnejših oblačilnih potez, se je število zasebnih vaških oblačilnih obrtnikov v kmečkem okolju zdesetkalo, na kar je močno vplival tudi razmah konfekcijske industrije. Danes je še največ šivilj, krojači in čevljarji pa so skorajda preteklost (Makarovič 2007: 405–407).

---

<sup>1</sup> Prispevek je nastal v okviru Raziskovalnega programa št. P6-0156 (*Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine – vodja programa prof. dr. Marko Jesenšek*), ki ga je sofinancirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

<sup>2</sup> Glej Koletnik (2000: 81–90). Širše je oblikoslovje v panonski narečni skupini osvetlila Zinka Zorko (2010: 5–17).

<sup>3</sup> O moškem oblačilnem videzu kot delu slovenskega jaromeščanskega ambienta je pisala Ana Perović (2015: 36–50).

<sup>4</sup> Leksem *štera* SSKJ razlaga kot »nekdaj delo obrtnika na domu, navadno čevljarja, krojača, šivilje« (<https://fran.si/iskanje?View=1&Query=%C5%AItera>).

V prispevku obravnavamo doslej še nezapisano (pretežno) izvornoslovensko trojiško oblačilno terminologijo.<sup>5</sup> Ta zaradi spreminjajočega se načina življenja izginja iz aktivnega besednega zaklada govorcev, njena raznovrstnost pa priča o tesnih jezikovnih in medkulturnih stikih na obravnavanem območju.

## 1 Nabor gradiva in metodologija

Gradivo smo pridobili z lastno terensko raziskavo – z vodenimi pogovori o oblačilih in njihovi izdelavi.<sup>6</sup> Na terenu pridobljeno gradivo v obliki zvočnih posnetkov je transkribirano v skladu s slovensko narečno fonetično transkripcijo,<sup>7</sup> analizirano s stališča njegove izrazne podobe, osvetljeno v luči njegovih etimoloških značilnosti in besednovrstno opredeljeno. Zapisano je s pomočjo vnašalnega sistema ZRCola<sup>8</sup> in predstavljeno v obliki tematskega slovarja.

## 2 Narečni terminološki slovar oblačilnega izrazja

### 2.1 Zgradba geselskega članka<sup>9</sup>

Narečno besedje je predstavljeno v obliki abecedno urejenih slovarskih sestavkov. Ti so sestavljeni iz razdelkov, ki si sledijo v določenem zaporedju. Krepko zapisani poknjženi iztočnici za grafičnim znamenjem ▶ sledi njena v oglatih oklepajih ([ ]) in v fonetični transkripciji zapisana narečna ustreznica v osnovni slovarski obliki – samostalniki so zapisani v imenovalniku ednine, glagoli v nedoločniku; tej v nadaljevanju sledijo slovnične in besednovrstne oznake, ki so tipografsko označene: samostalnikom so pripisane edninske rodilniške končnice, po potrebi tudi oznaka števila mn., nav. mn., glagolom prvoosebne sedanjiske, pridevnikom pa žensko- in srednjespolske oblike. Sledi besednovrstna oznaka iztočnice: m, ž in s so oznake za spol samostalnika, dov. in nedov. sta oznaki glagolskega vida; pridevniki so označeni s prid. Temu sledi pomenska razlaga, pri čemer je (a) na prvem mestu knjižna ustreznica narečne besede, če ta obstaja, tej v pokončnih oklepajih (||) sledi še njena razlaga, ali (b) zapisana polna oz. funkcijska razlaga, če za narečno besedo ni na voljo nevtralne knjižne ustreznice; če je iztočnica enaka knjižni besedi, je razlaga povzeta po SSKJ.

---

<sup>5</sup> Medjezikovno posredovanje obravnavanega strokovnega izrazja na tem stičnem slovensko-nemškem jezikovnem prostoru je bilo namreč že osvetljeno. Glej Koletnik, Gungl (2022: 239–257).

<sup>6</sup> Informatoriki M. G. (1937), M. Z. (1931).

<sup>7</sup> O fonetični transkripciji prim. Kenda-Jež (2011: 27–30).

<sup>8</sup> Vnašalni sistem ZRCola (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>) je na ZRC SAZU v Ljubljani razvil Peter Weiss.

<sup>9</sup> Zgradba geselskega članka je povzeta po Benko (2013: 240–250).

Kadar imajo leksemi več pomenov, so ti znotraj slovarskega gesla razvrščeni pod zaporednimi številkami, pri čemer smo sledili načelu, da so posamezni pomeni razvrščeni od pričakovane do redkejšega in obrobnejšega. Sopomenke so uvedene z enačajem (=), in sicer takoj za pomenskim razdelkom. Če jih je več, so razvrščene po abecedi in ločene s podpičji. So tipografsko označene. Sledi ponazarjalni razdelek. Uvaja ga znak ①, ki označuje raziskovalno točko, sledi pa mu še grafično znamenje ▷. Vsak zgled je zapisan v fonetični transkripciji in podan v oglatih oklepajih ([ ]). Če je ponazarjalnih primerov več, so ti med seboj ločeni z grafičnim znamenjem ▪. Če ima narečna beseda več pomenov, so ponazarjalni primeri označeni s številkami, ki nakazujejo, na kateri pomen besede se zgled nanaša. Ponazarjalnemu razdelku sledi etimološki razdelek, ki ga uvaja grafično znamenje ~ ①, temu dokumentarni razdelek, ki ga uvaja grafično znamenje ~ ② in ki prinaša podatke o vključenosti oz. ne vključenosti narečnega leksema v *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ) in *Pleteršnikov slovar* (Plet.),<sup>10</sup> ponekod je dodan še razdelek razno, ki ga uvaja grafično znamenje ~ ③ in ki vsebuje citirana ali povzemalna besedila iz drugih pregledanih virov. Na koncu slovarskih člankov je razdelek z vodilkami in kazalkami. Vodilke usmerjajo od podiztočnic k določeni nadiztočnici (grafično znamenje ▷), kazalke v etimološkem razdelku pa k iztočnici z etimološko pojasnitvijo besede (grafično znamenje ⇒).

## 2.2 Narečni terminološki slovar oblačilnega izrazja

**bataš** ▶ [b'ataš] -a m, nav. mn. *bataši* ▶ [b'ataši] (*črn*) *gumijasti škorenj* ① ▷ [Za f št'alo so 'náj'boj'sji b'ataši. 'Bataši, 'to:u smo p'ravlĭ 'gumijastin š'ko:rnon.] ~ ① poimenovano po Tomašu Bati, ustanovitelju podjetja za proizvodnjo obutve Bata ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: – ~ ③ Češki industrialec Tomaš Bata je leta 1931 na obrobju Vukovarja ustanovil tovarno obutve Borovo. Borovo je v obdobju od leta 1947 do konca osemdesetih let preraslo v največje in gospodarsko najmočnejše podjetje v proizvodnji in prodaji obutve in gume v tem delu Evrope (Pokrajinski muzej Maribor: spletni vir)

**blago** ▶ [bla'go:u] bla'ga: s *blago* |*tekstilni izdelki, tkanina*| ① ▷ [G'dā je enk'rāt bi'lo:u bla'go:u pre're:izano, 'te si 'na:x 'lexko 'tiste 'ko:se f'küp za'sija.] ~ ① pslovan. \**bōlgo* je v srednjem spolu posamostaljeni prid. \**bōlgb* 'blag, dober'<sup>11</sup> ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +p~ ~ ③ star. pomen je 'dobrina', nato '(tržno) blago'

<sup>10</sup> Pri preverbi so uporabljeni naslednji znaki: +/- (ne)obstoj besedne enote, p– iztočnici se pomensko ne pokrivata, p~ v ustreznem slovarskem sestavku narečni pomen ni dokumentiran, → glej, primerjaj.

<sup>11</sup> Če ni zapisano drugače, so etimologije povzete po Snój (2016). Dostopno na: <https://fran.si/193/marko-snoj-slovenski-etimoloski-slovar>.

in končno 'material za obleke' ~ ▷ blago dvojne širine; blago ene širine; enobarvno blago; križasto blago; potiskano blago; rožasto blago; štrafasto blago; težko blago

**blago dvojne širine** ▶ [bla'go:u d'vɔ:jne ši'ri:ne] -a -e -e s *blago dvojne širine* |*ki je široko 140 cm*| ⊕ ▷ [Za 'ra:vno 'jejnko 'nücaš bla'go:u d'vɔ:jne ši'ri:ne pa, 'rečmo, 'oşndeset centi'metrof, 'meťer dol'ži:ne, 'kák pač 'ma:š 'jejnko 'du:go.] ~ ⊕ ⇒ blago ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *širina*), Plet.: –

**blago ene širine** ▶ [bla'go:u 'ene ši'ri:ne] -a -e -e s *blago enojne širine* |*ki je široko 70 cm*| ⊕ ▷ [Či pa 'zemeš bla'go:u 'ene ši'ri:ne, pa 'mõre 'bitj enk'rät 'dukšo, enk'rät 'več bla'ga: po dol'ži:nj, ki 'váčj 'ne:j za'dostj za 'jejnko.] ~ ⊕ ⇒ blago ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *širina*), Plet.: –

**boljše hlače** ▶ ['bɔ:jše x'láče] -ix x'la:č ž mn. *hlače iz tkanine višje, bolj izbrane vrste, ki se nosijo ob posebnih priložnostih* ⊕ ▷ [Bi'le: pa so x'láče 'tüdj, ki so za'pe:iglane bi'le:. 'Tiste so b'le: na'va:dno 'málo 'bɔ:jše x'láče pa 'ka:ko 'sükno 'çɔ:j, ki je 'bija 'ce:ilj g'vánt.] ~ ⊕ *boljši* < *bolj*, pslovan. \**bòl'e(je)*, kar je prvotni primer. srednjega spola (ide. \**boljos*), \**bòl'bjb*, rod. \**bòl'bšego* pa moškega spola pridevnika, ki je pomenil 'močan'; *hlače* ⇒ hlače ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**coj zašiti** ▶ ['çɔ:j za'šitj] 'çɔ:j -jen dov. *prišiti* |*s šivi pritrđiti*| ⊕ ▷ ['De:ičjin x'láčan je 'bɔ:jše 'xa:me 'çɔ:j za'šitj, ker 'váčik (jin) 'doj p'le:ičjejo.] ~ ⊕ *coj* < nem. *zu* 'k/h, v; na; proti; preveč' (Antič 1999: 514); *zašiti* ⇒ zašiti ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**debel** ▶ [de'bɛ:lj] -a -o prid. *debel* |*ki ima glede na dolžino razmeroma velik obseg, premer*| ⊕ ▷ ['Igle so pa 'tütj 'več 'vř:st: 'ene so ma'ši:nske 'igle, 'tiste na 'enj st'ra:nj p'ri:dejo 'nořj zaš'ra:řfane, 'tán so 'málo 'bɔj de'bɛ:le, s'pɔ:r pa 'ma:jo 'lü:křɔco s'ko:řzj.] ~ ⊕ pslovan. \**debelb* < ide. \**dheb-* 'močan, trden' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**dečji klad** ▶ ['de:ičj k'la:t] -iga -da m *otročka obleka* |*oblačilo, ki pokriva spodnji in zgornji del telesa otroka (deklince)*| ⊕ ▷ ['De:ičj k'la:dj so b'li 'dořtik'rät op'ci:ranj ali pa s 'ka:kiga 'ro:řžnatiga bla'ga:, da je bi'lo:u 'lepše.] ~ ⊕ *dečji* < *deca*, slovan. ali pslovan. \**děťcǎ* je kolektiv od \**děťcě* 'detece', kar je manjšalnica od \**děťb* 'otroci, dojenčki'; *klad* ⇒ klad ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**dol spustiti** ▶ ['doj spis'titj] 'doj spis'ti:n dov. *podaljšati* |*narediti (kaj) bolj dolgo*| ⊕ ▷ [Či je k'la:t prek'ra:tkj, ga je t'reba 'málo 'doj spis'titj.] ~ ⊕ *dol* < pslovan. \**doľb*; *spustiti* < *pustiti*, pslovan. \**pustiti* < pslovan. \**pŭstŭ* 'neobljuden, zapuščen' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**dolg** ▶ ['du:gj] -a -o prid. *dolg* |*ki ima med skrajnima koncema razmeroma veliko razsežnost*| ⊕ ▷ [Za 'ra:vno 'l'ejnko 'nūcaš bla'go:u d'vɔ:jne š'i'ri:ne pa, 'rečmo, 'ošndeset centi'metrof, 'mēter dol'ži:ne, 'kāk pač 'ma:š 'l'ejnko 'du:go.] ~ ⊕ slovan. \*dǫlgъ < ide. \*del(H)-g<sup>h</sup>- 'dolg, raztezati se' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**dolge gate** ▶ ['du:ge 'gāte] -ix 'ga:t ž mn. *moške spodnje hlače* |*del moškega spodnjega perila v obliki hlač z dolgimi hlačnicami*| ⊕ ▷ ['Møškj s'po:udnj 'be:jš pa je bi'lo:u 'gāte, 'du:ge 'gāte ali pa 'tūdi(k) k'ra:tke 'gāte za po'leṭj.] ~ ⊕ *dolg* ⇒ *dolg*; *gate* ⇒ *gate* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *gate*), Plet.: –

**dolžina** ▶ [dol'ži:na] -e ž *dolžina* |*razsežnost med koncema ali najbolj oddaljenima ploskvama česa*| ⊕ ▷ [Za 'ra:vno 'l'ejnko pa g'rē: 'sāmo 'ena dol'ži:na bla'ga, či je d'vɔ:jne š'i'ri:ne.] ~ ⊕ ⇒ *dolg* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**domače platno** ▶ [do'māčo p'la:tno] -iga -a s *domače platno* |*platno, ki je ročno tkano iz ročno predene (lanene ali konopljene) preje*| ⊕ ▷ [Š't'rɔ'zɔk, 'tisto je 'boj b'lɔ 'ka:ko g'rɔbo, na'va:dno z do'māčiga p'la:tna, s ko'no:u'ple.] ~ ⊕ *domač* < *dom*, pslovan. \*dǫmъ 'dom, hiša' < ide. \*domu-; pslovan. \*poltъnǫ < ide. \*polh<sub>1</sub>to- < \*pelh<sub>1</sub>- 'obleči, oviti; koža, obleka' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *domač*), Plet.: +

**enobarvno blago** ▶ ['eno'fa:rbno bla'go:u] -iga bla'ga: s *enobarvno blago* |*tkanina, ki je ene barve*| ⊕ ▷ ['Lexko je 'eno'fa:rbno al pa 'ka:ko po'ti:skano bla'go:u.] ~ ⊕ *enobarven* < *en*, *barva*, pslovan. \*(j)edīnъ 'en, eden', *barva* < prek češ. *barva* 'barva' < srvnem. *varwe*, nem. *Farbe* 'barva'; *blago* ⇒ *blago* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *blago*), Plet.: –

**furana jenka** ▶ ['fū:rana 'l'ejnka] -e -e ž *podloženo krilo* |*krilo, ki ima na notranji strani prišito podlogo*| ⊕ ▷ ['Fū:rane 'l'ejnke se ni'kār ne k š'tū:nfan 'çɔj lo'vi:jo.] ~ ⊕ *furan* < *fura* 'podloga', nem. *Futter* 'podloga'; *jenka* ⇒ *jenka* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**furtoh** ▶ ['fūrtox] -a m *ženski predpasnik* ⊕ ▷ ['Ženske pa 'nošijo 'tūdik 'fūrtoxe, da (si) ni'kār ne p're:īdī za'ma:žejo.] ~ ⊕ nem. nar. *Vortuch* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: – ~ ▷ *furtoh* na eno hamo; *furtoh* na hame

**furtoh na eno hamo** ▶ ['fūrtox na 'eno 'xa:mo] -a na 'eno 'xa:mo m *ženski predpasnik z ovratnim pasom* ⊕ ▷ ['Ženske pa 'nošijo 'tūj 'fūrtoxe na 'eno 'xa:mo, 'tāk o'kul 'šijanka, 'za:dī f'pa:sj pa f'kūp z'vę:zano.] ~ ⊕ ⇒ *furtoh* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**furtoh na hame** ▶ ['fūrtox na 'xa:me] -a na 'xa:me *ženski predpasnik z dvema naramnicama* ⊕ ▷ [P'reja 'nēgda so 'mēle 'ženske 'fūrtoxe na 'xa:me, 'tāk da se

je na'za:j 'tāk fsk'ri:š zaš'pilalo, 'za:dj so pa ž'nü:re b'le:, ki se je f'küp z've:zalo.] ~ ① ⇒ furtoh ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**furtošnica** ▶ ['fūrtošɲca] -e ž moški *predpasnik* ① ▷ ['Moškij 'nošijo 'fūrtošɲce. 'To:u je pa na'va:dno p're:ijdi o'kul 'šijanka ž'nü:ra pa 'za:dj, ki se f'küp z've:že.] ~ ① < *furtoh* ⇒ furtoh ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**gate** ▶ ['gāte] 'ga:t ž mn. *moške spodnje hlače* | *del moškega spodnjega perila v obliki hlač* ① ▷ [Či se fjš'lu:s 'mālo ot'pere, ni'kār ne 'ra:vno 'vi:dj 'no:r 'ga:t.] ~ ① pslovan. \*gāt'i in \*gātý ž mn. 'hlače' < domnevno pslovan. \*gātъ \*'hoja, korak, korakanje' < ide. \*gūah2- 'stopiti, iti, hoditi' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: nižje pog. +, Plet.: + ~ ▷ dolge gate; kratke gate; porhatne gate

**gledati na mere** ▶ [g'lɛ:datj na 'mɛre] -an na 'mɛre nedov. *pri urezovanju blaga ozirati se na telesne razsežnosti posameznika, za katerega se obleka urezuje* ① ▷ [Prere'za:vaje je b'lo:u z'lɔ 'mü:dno, ki si 'moğa g'lɛ:datj na 'mɛre, da si 'ne:ij 'kāj za'reža.] ~ ① pslovan. \*glɛdati (\*glɛdĕti) < ide. \*g<sup>h</sup>lend<sup>h</sup>- 'svetiti se, gledati' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**gnati mašin** ▶ [g'nātij ma'si:n] 'ženen ma'si:n nedov. *poganjati šivalni stroj s pritiskom noge na nogalnico* ① ▷ ['Kāk 'zāčneš ma'si:n g'nātij, g're: 'igla, ki je 'gɔrij 'no:r pri'trijena, 'doj, 'gɔr pa 'doj, 'gɔr pa 'doj, in 'una lo'vi: 'ni:tij s'küp, da s'küp 'ni:tij 've:že.] ~ ① pslovan. \*g<sup>n</sup>nāti, sed. \*žēnq < ide. \*g<sup>u</sup>en- 'tolči, tepsti, ubiti'; *mašin* ⇒ mašin ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**gor zašiti** ▶ ['gɔr za'sitij] 'gɔr za'sijen dov. **1.** *našiti* | *s šivanjem pritrđiti na kaj* | **2.** *prišiti* | *s šivi pritrđiti zapogñjeni rob hlač ali krila* ① ▷ [Na 'la:ktax pa na ko'lɛnax pa so 'tūdik si za'sil 'gɔr, 'dā je že 'tisto 'xi:n bi'lo:, f'like z 'lɛdra, 'tāk da je 'tisto 'mālo 'duže d'žālo, ki 'tān se 'nāj'več 'ribalo 'sin pa 'ta:.] • **2.** ['Ro:uɔ x'la:č ali 'jejnke 'lɛpo s 'cik'cākon za'ro:u'biš, 'te pa za'sijješ 'gɔr pa za'pe:ijlaš.] ~ ① *gor* < *gori*, pslovan. \*gorě je prvotni mestnik od pslovan. \*gorā 'gora; mesto, ki je višje od okolice'; *zašiti* ⇒ zašiti ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**hlače** ▶ [x'lāče] x'la:č ž mn. *hlače* | *oblačilo, ki obdaja spodnji del telesa in vsako nogo posebej* ① ▷ ['Moškij 'cɔ:j k x'lāčan 'nošijo s'rākco.] ~ ① verjetno vlat. *calcea*, klas. lat. *calceus* 'čevelj, nizek škorenj'; domnevni pomenski razvoj: 'škorenj' > 'spodnji del hlač' > 'hlačnica', v mn. 'hlače' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: – ~ ▷ boljše hlače; hlače za doma; irhaste hlače; kamgarnaste hlače; moške hlače; štofnate hlače; ženske hlače

**hlače za doma** ▶ [x'lāče za do'ma:] x'la:č za do'ma: ž mn. *hlače, ki so zaradi obrabljenosti, ponošenosti primerne le za nošenje doma* ① ▷ ['To:u so 'ta:ke x'lāče za do'ma:, 'kāj so že s'ta:re pa po'nošene p'recij, ki so 'ne:ij za 'ka:n dru'ga:n kāk pa za do'ma:.] ~ ① ⇒ hlače ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**igla** ▶ ['igla] -e ž *šivanka* [podolgovat, tanjši, na enem koncu ošiljen predmet za šivanje] ⊕ ▷ ['Igla 'ma: 'gorj 'vü:xo in skos 'tisto 'vü:xo po'te:gneš 'nit s'ko:uzj, 'te pa 'kunca f'küp za've:žeš, da se ti 'vün ne po'te:gne.] ~ ⊕ pslovan. \**ǰbǰlǎ* < ide. \*(a)igulah2 < \**aik'*-, \**aig'*- 'kopje, zadeti z ostrim orožjem' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: + ~ ▷ igla za peš šivanje; mašinska igla

**igla za peš šivanje** ▶ ['igla za 'peš 'ši:važe] -e za 'peš 'ši:važe ž *šivanka za ročno šivanje* ⊕ ▷ ['Na:x so 'igle za 'peš 'ši:važe. 'Tiste pa 'ma:jo 'vü:xo, ki se c'virŋ 'peš 'no:r f'tekne.] ~ ⊕ ⇒ igla ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: -, Plet.: -

**irhaste hlače** ▶ ['jɛ:rxaste x'lǎče] -ix x'la:č ž mn. *irhaste hlače* [hlače iz irhovine] ⊕ ▷ [B'lɛ: so 'tüdj 'jɛ:rxaste x'lǎče. 'Tiste so bi'lɛ: 'tǎk za no'sitj, 'boj 'tǎk f'sa:kj 'dɛ:n, ki je bi'lo:u bla'go:u na o'be:ix stra'nɛ:x kos'ma:to.] ~ ⊕ *irhast* < *irh*, srvnem. *irch*, *irh* 'belo ustrojena gamsova, jelenova ali srmina koža', prvotno 'kozlova koža'; *hlače* ⇒ hlače ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *hlače* in pod geslom *irhast*), Plet.: -

**iti na mero** ▶ ['itj na 'mɛro] g'rɛ:n na 'mɛro nedov. *iti k meri* [iti k šivilji ali h krojaču, da ugotovi, določi razsežnosti telesnih delov za izdelavo obleke] ⊕ ▷ [Če si x'teja, da ti je 'kǎj ž'ni:dar ali pa ši'vi:lja za'sija, si 'moǰa 'itj na 'mɛro, 'tǎk da je 'un 'vɛda, 'ka:ko veli'ko:ust 'ma:š pa ši'ri:no.] ~ ⊕ pslovan. \**ǰitj*, sed. \**ǰbdǰ* < ide. \**h1ej-* 'iti, hoditi' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: - (→ pog. *iti k meri* p+), Plet.: -

**iti na probo** ▶ ['itj na p'rɔbo] g'rɛ:n na p'rɔbo nedov. *iti k probi* [iti k šivilji ali h krojaču pomerit (nedodelano) oblačilo] ⊕ ▷ [G'dǎ pa je 'tǎk 'dǎuč na'po:u s'küp na'rɛ:da, 'te pa si 'moǰa 'itj na p'rɔbo.] ~ ⊕ ⇒ iti na mero ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: - (→ nižje pog. *iti k probi* p+), Plet.: -

**izreza** ▶ [iz're:iza] -e ž *izreza* [odprtina pri obleki, navadno pri vratu, nastala z izrezanjem] ⊕ ▷ ['Zǎj 'na:x pa so za'čɛ:le no'sitj že ob'lɛčene 'fürtoxe, ki je s'koro kǎk 'en k'la:t, 'sǎmo ki bres ro'ka:vof pa 'tǎk 'vɛ:čja iz're:iza, p're:jdj pa zaš'pilano 'doj s k'nofamj. 'Tisto 'tüdj 'zǎj še 'nošijo.] ~ ⊕ < *rezati*, pslovan. \**rǣzati*, sed. \**rǣz'o* < ide. \**ureh<sub>g</sub>'*- 'razbiti, rezati' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: zastar. +, Plet.: +

**jenčnik** ▶ ['jɛjčnik] -a m *jenčnik* [(široko) spodnje krilo z ozkim pasom in vrvicama za prevez] ⊕ ▷ ['Be:iš pa so 'ženske no'sile p'reja 'neǰda 'tjüj 'ta:ko d'vo'dɛlno, ki 'doļj je 'bija, ki smo mu p'rǎvlj 'jɛjčnik. 'Jɛjčnik je 'gorj 'meja 'o:uškj 'pa:sek, 'te pa 'cɔj 'ta:ke 'tra:ke, ki se s'küp za've:zalo, ki je 'ne:ij 'doj 'vujšlo, 'doj pa je 'bija 'mǎlo nab'ra:nj.] ~ ⊕ < *jenka* ⇒ *jenka* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: -, Plet.: +

**jenka** ▶ ['jɛjnka] -e ž *žensko krilo* [žensko oblačilo, ki pokriva spodnji del telesa] ⊕ ▷ [G'dǎ je 'bi:la 'jɛjnka 'tǎk 'dǎuč za'xɛftana, 'te si jo 'na:x 'lɛxko p'rǎf 'gor za'ro:uba.] ~ ⊕ nem. *Janker* 'vrsta jope', kar etimološko ni pojasnjeno, morda sorodno z nem. *Jacke* 'jopa' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: - (→ *janka* p+), Plet.: + ~ ▷ furana



jenka; jenka na faltne; jenka na gloken; jenka na police; plasirana jenka; ravna jenka

**jenka na faltne** ▶ ['jejnka na 'fãlkne] -e na 'fãlkne ž *krilo z gubami, nastalimi z namernim zapognjenjem tkanine* ① ▶ [Či je 'jejnka 'bi:la na 'fãlkne, so 'lexko b'lë: p're:ĩdĩ, so 'lexko b'lë: 'za:dĩ, nast'ra:nĩ, 'kãk je 'kë:ra x'te:ĩla.] ~ ① ⇒ jenka ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**jenka na gloken** ▶ ['jejnka na g'lõkõ] -e na g'lõkõ ž *krilo, z rezanjem izoblikovano tako, da pada za 45 kotnih stopinj poševno* ① ▶ ['Jejnka na g'lõkõ, 'to:ũ 'tãk 'lepõ valo'vi: o'kul.] ~ ① ⇒ jenka ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**jenka na police** ▶ ['jejnka na po'lice] -e na po'lice ž *krilo, sestavljeno iz posameznih delov od pasu do roba krila* ① ▶ ['Zãj, či je 'bi:la 'jejnka na po'lice, sũ 'moũla 'več 'kõ:sof v'rezãtĩ in 'to:ũ je š'lõ 'več bla'ga:.] ~ ① ⇒ jenka ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**kamgarnaste hlače** ▶ ['kãn'ga:rnaste x'lãče] -ix x'la:č ž mn. *hlače iz kamgarna* ① ▶ ['Kãn'ga:rnaste x'lãče so 'moũle 'bitĩ za'pe:ĩglane.] ~ ① *kamgarnast* < *kamgarn*, nem. *Kammgarn* 'kamgarn', kar je zloženska iz nem. *kãmmen* v specializiranem pomenu 'česati prejo', tj. 'z glavnikom gladiti prejo in jo vzporedno razporejati', in *Garn* 'preja, sukanec, nit'; *hlače* ⇒ *hlače* ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**klad** ▶ [k'la:t] -da m (*enodelna*) ženska obleka |*oblačilo, ki pokriva spodnji in zgornji del telesa ženske*| ① ▶ [Či je k'la:t 'bija z'lõ s'ti:šĩenĩ na 'život, je 'moũga na s'tra:nĩ al pa 'za:dĩ 'bitĩ fĩš'lu:s, 'tãk da se je 'lexko ob'le:ĩkla.] ~ ① nem. *Kleid* ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: – ~ ▷ dečji klad; ženski klad

**klobuk** ▶ [klo'bü:k] -a m *klobuk* |*navadno trše pokrivalo s krajevci in štulo*| ① ▶ ['Vi:š, ki je 'mũzlo, ne 'xõdĩ bres klo'bü:ka!] ~ ① slovan. \**klobuk* < turš. \**kalbuk*, kar je sorodno s krimsko tatar. *kalpak* 'kapa' ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**konopeljsko platno** ▶ [ko'no:ũp'sko p'la:tno] -iga -a s *konopljeno platno* |*grobno, ročno tkano platno iz ročno predene konopljene preje*| ① ▶ [Ko'no:ũp'sko p'la:tno pa smo 'meļĩ 'boj za š'trõ'zõke.] ~ ① *konopeljski* < *konoplja*, pslovan. \**konopl'ã* z nejasnim izvorom in etimologijo; *platno* ⇒ domače platno ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: – (→ *konopljeno platno* p+; pod geslom *platno*), Plet.: –

**kosmat** ▶ [kos'ma:tĩ] -a -o prid. *kosmat* |*ki ima negladko površino, navadno s štrlečimi vlakni*| ① ▶ [B'lë: so 'tũdĩ 'je:rxaste x'lãče. 'Tiste so bi'lë: 'tãk za no'sitĩ, 'boj 'tãk f'sa:kĩ 'dë:n, ki je bi'lo:ũ bla'go:ũ na o'be:ĩx stra'ne:x kos'ma:to.] ~ ① < *kosem*, pslovan. \**kosm* < 'kosem, pramen, šop' je sorodno s pslovan. \**kosã* 'lasje' < ide. \**kes-* 'urejati (lase), česati' ~ ① SSKJ<sup>2</sup>: nav. ekspr. +, Plet.: +

**kratek** ▶ [k'ra:tki] -a -o prid. *kratek* |ki ima med skrajnima koncema razmeroma majhno razsežnost| ⊕ ▷ [F'ča:sj so 'ženski 'mántlj 'se:gnlj p're:ik čes ko'lene, 'túdj s'koro do g'le:žnof je x'te:ila 'meťj 'ke:ra na're:to, 'záj pa, 'vi:din, 'nošijo 'boj k'ra:tke, 'ták nat ko'lenamj, 'boj kák 'dukše 'jákne.] ~ ⊕ pslovan. \*kórtokb < izpeljano iz \*kortb 'kratek' s prvotnim pomenom \*'odrezan, priostren' < ide. \*(s)kert- 'rezati, sekati' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**kratke gate** ▶ [k'ra:tke 'gáte] -ix 'ga:t ž mn. *moške spodnje hlače* |del moškega spodnjega perila v obliki hlač s kratkimi hlačnicami| ⊕ ▷ ['Moški s'po:udnj 'be:jš pa je bi'lo:u 'gáte, 'du:ge ali pa 'túdi(k) k'ra:tke 'gáte za pol'etj.] ~ ⊕ *kratek* ⇒ *kratek*; *gate* ⇒ *gate* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**križasto blago** ▶ [k'ri:žasto bla'go:u] -iga bla'ga: s *karirasto blago* |tkanina, ki ima večbarven vzorec v obliki pravokotno se križajočih črt, prog| ⊕ ▷ [Bi'lo:u pa je 'túdik 'ta:ko k'ri:žasto bla'go:u. 'Tisto 'náj'boj 'ma:jo 'kü:xarj x'láče s 'tistiga bla'ga:.] ~ ⊕ *križast* < *križ*, verjetno starofurlansko \*krō(d)že < vlat. \*crōcem, tožilnika od klas. lat. *crux* 'križ'; *blago* ⇒ *blago* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: star. + (pod geslom *križast*), Plet.: –

**lanovo platno** ▶ ['lenovo p'la:tno] -iga -a s *laneno platno* |grobno, ročno tkano platno iz ročno predene lanene preje| ⊕ ▷ [Z 'lenoviga p'la:tna smo 'boj p'g:te 'meľj, ki so 'ne:ĩ b'li 'ták 'oštrj kák s ko'no:u'ple. Ko'no:u'plo smo 'meľj 'túdik za št'rike.] ~ ⊕ *lanov* < *lan*, pslovan. \*lǫnъ 'lan' < \*lino-; *platno* ⇒ domače *platno* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: – (→ *laneno platno* p+; pod geslom *lanen*), Plet.: –

**mantelj** ▶ ['mántlj] -la m *plašč* |vrhnje oblačilo, ki sega navadno do kolen in se spredaj zapenja| ⊕ ▷ ['Mántlj je 'lexko 'moški ali 'ženski.] ~ ⊕ nem. *Mantel* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: – ~ ▷ moški mantelj; tanki mantelj; zimski mantelj; ženski mantelj

**mašin** ▶ [ma'si:n] -a m *mašina* |šivalni stroj| ⊕ ▷ ['Tisto so ž'ni:darj d'var, 'tri: 'kō:se 'eno na d'rū:go 'gōr 'da:lj pa so z ma'si:non preš'tepalj 'sin pa 'ta:.] ~ ⊕ prek nem. *Maschine* in frc. *machine* < lat. *māchina* < gr. dorsko *mākhanā*, jonsko *mēkhanē* 'naprava, priprava, pripomoček, sredstvo', izpeljanke iz gr. *mēkhos* 'sredstvo, pripomoček' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: – (→ *mašina* p+), Plet.: – (→ *mašina* p~)

**mašinska igla** ▶ [ma'si:nska 'igla] -e -e ž *šivanka na šivalnem stroju* ⊕ ▷ ['Igle so pa 'tūj 'več 'vř:st: 'ene so ma'si:nske 'igle, 'tiste na 'eni s'tra:nj p'ri:dejo 'noř zaš'ra:u'fane, 'tān so 'málo 'boj de'bē:le, s'pō:r pa 'ma:jo 'lü:kŋco s'ko:u'zj.] ~ ⊕ *mašinski* < *mašina* ⇒ *mašin*; *igla* ⇒ *igla* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**moške hlače** ▶ ['moške x'láče] -ix x'la:č ž mn. *moške hlače* |hlače, ki se v pasu zapenjajo z leve proti desni| ⊕ ▷ ['Moške x'láče se zaš'pilajo z 'le:ĩve p'ro:uťj

'deşnj in 'ma:jo 'za:dj 'žepe, 'májžare.] ~ ① *moški* ⇒ *moški*; *hlače* ⇒ *hlače* ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *hlače*), Plet.: –

**moški** ▶ ['moškij] -a -o prid. *moški* |*nanašajoč se na moške*| ① ▷ ['Mántlj je 'lexko 'moškij ali 'ženski.] ~ ① pslovan. \**môžbŕskb* je pridevnik od \**môžb* ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**moški mantelj** ▶ ['moškij 'mántlj] -iga -la m *moški plašč* |*moško vrhnje oblačilo, ki sega navadno do kolen in se spredaj zapenja*| ① ▷ ['Nęgda so se 'moškij 'mántlj 'boj no'silij, 'zāj pa ve'či:na 'ma: 'bunde.] ~ ① *moški* ⇒ *moški*; *mantelj* ⇒ *mantelj* ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**nabran** ▶ [nab'ra:nij] -a -o prid. *nabran* |*drobno naguban*| ① ▷ ['Jejnčnik je 'gorij 'meja 'o:uškij 'pa:sek, 'te pa 'čojj 'ta:ke 'tra:ke, ki se s'küp za've:zalo, ki je 'ne:ij 'doj 'vu:jšlo, 'doj pa je 'bija 'mālo nab'ra:nij.] ~ ① < *brati*, pslovan \**bŕrāti*, sed. \**bęrq* 'nabirati, zbirati' < ide. \**b<sup>h</sup>er-* 'nesti' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: –

**nor vzeti** ▶ [nɔ:r 'zę:tij] 'nɔ:r 'zemen dov. *zožiti* |*narediti oblačilo (bolj) ozko*| = nor zašiti = skupaj vzeti ① ▷ [Či pa je k'la:d 'bija pre'sürki, sŕ ga pač 'nɔ:r 'zę:la, 'nɔ:r za'si:la, 'tāk ki sŕ c'vikle al pa 'ši:ve op s'tra:nij poglo'bi:la.] ~ ① *nor* < *noter*, pslovan. \**qtrę* < ide. \**ontri*; lovan. \**vęzęti* 'gor vzeti, dvigniti' < pslovan. \**vęz-* 'gor' in \*(j)ęti 'zgrabiti, vzeti, ujeti, začeti' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**nor zašiti** ▶ [nɔ:r za'sitij] 'nɔ:r -jen dov. *zožiti* |*narediti oblačilo (bolj) ozko*| = nor vzeti = skupaj vzeti ① ▷ [Či pa je k'la:d 'bija pre'sürki, sŕ ga pač 'nɔ:r 'zę:la, 'nɔ:r za'si:la, 'tāk ki sŕ c'vikle al pa 'ši:ve op s'tra:nij poglo'bi:la.] ~ ① *nor* ⇒ *nor vzeti*; *zašiti* ⇒ *zašiti* ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**oblečeni furtoh** ▶ [ob'lečeni 'fürtox] -iga -a m *ženski predpasnik, ki se spredaj zapenja z gumbi* ① ▷ ['Zāj 'na:x pa so za'čę:le no'sitij že ob'lečene 'fürtoxe, ki je s'koro kāk 'en k'la:t, 'sāmo ki bres ro'ka:vof pa 'tāk 'vę:čja iz're:iza, p're:ijdj pa zaš'pilano 'doj s k'nofamij. 'Tisto 'tūdj 'zāj še 'nošijo.] ~ ① *oblečen* < *obleči*, pslovan. \**ob(v)ęlt'ĩ*, sed. \**ęb(v)elkq*, kar je sestavljeno iz iz pslovan. \**ob* 'ob, poleg' < ide. \**opi* 'gor' in pslovan. \**vęlt'ĩ* 'vleči'; *furtoh* ⇒ *furtoh* ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**onuča** ▶ [o'nüča] -e ž *onuča* |*kos blaga za ovijanje stopala*| ① ▷ [Za f 'šu:xe 'noŕj pa so si o'bü:valij p'rej 'nęgda, ki je 'ne:ij b'lo:uj 'zoknof pa 'ne:ij š'tü:mf, pa so si o'bü:valij o'nüče. 'To:uj je bi'lo:uj s 'ka:kiga s'ta:riga bla'ga: f'tŕ:gano, 'tāk da si je 'no:ujgo 'lepo 'noŕj po'vija, da ga je 'ne:ij 'zę:blo, po'zi:mi sp'lɔx, al pa 'tūdj, da ga je 'šu:x 'ne:ij zo'riba. 'To:uj si 'tāk 'lepo po'vija o'kul s 'tisto 'čoto.] ~ ① pslovan. \**onüt'a* je sestavljeno iz \**on-* 'v' in izpeljanke iz \**üti* 'obuti' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: nekdaž +, Plet.: +

**parati** ▶ [ˈpa:raːti] -an nedov. *parati* |s prerezovanjem, pretrgavanjem niti delati, da posamezni deli tkanine, oblačila ne tvorijo več celote| ⊕ ▷ [Či se mi g'dâ 'kâj poš'ke:jtlo, 'tâk da sŋ na'ro:ube za'si:la, 'te sŋ 'za:dj 'na:x pač 'moĝla 'pa:raːti pa še enk'rât za'siti.] ~ ⊕ pslovan. \**parāti* 'parati, trgati' < pslovan. \**pōrti*, sed. \**por'q̇* < verjetno ide. \*(s)p(h)erh2, \*(s)p(h)erh2g- 'pokati, treskati, (hrupno) trgati' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**pas** ▶ [ˈpa:s] -a m 1. *pas* |podolgovat kos usnja, ki se nosi zavezan okrog telesa| = remen 2. *pas* |podolgovat kos blaga kot del obleke, ki se nosi zavezan okrog telesa| = pinta 3. *pas* |del obleke, plašča, ki pokriva del trupa tik pod prsnim košem| ⊕ ▷ 1. [X'lâče pa 'ma:jo 'tūdi(k) 'gorj štrūfe za 'pa:s na're:te, za 'remen.] ▪ 2. ['Ženskin k'la:dan pa so 'çoj no'silj 'tūdik 'pa:se, ki smo jin 'reklj 'pinte, 'pinta.] ▪ 3. [F 'pa:sj sŋ 'moĝla 'mâlo s'küp 'ze:tj, če je b'lø pre'sürko.] ~ ⊕ pslovan. \**pōjasъ* 'pas, trak, s katerim se kaj priveže' < \**pojāsati* 'privezati opasati' < \**po* in < ide. \*(h2)ioh3s-mi 'opašem, privežem' < ide. \*(h2)ioh3s- 'opasati, pripeti, privezati' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**pinta** ▶ [ˈpinta] -e ž *pas pri ženski obleki* = pas (2. pomen) ⊕ ▷ ['Ženskin k'la:dan pa so 'çoj no'silj 'tūdik 'pa:se, ki smo jin 'reklj 'pinte, 'pinta.] ~ ⊕ srvnem. bav. *pinte*, srvnem. *binde* 'trak; povoj, obveza', bav. avstr. *Pinde*, nar. *pintə* (Strieder-Temps 1963: 164) ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +p-, Plet.: -

**plisirana jenka** ▶ [pla'si:rana 'je:jnka] -e -e ž *plisirano krilo* |krilo iz blaga, stisnjenega v gube| = plasirka ⊕ ▷ ['Ženske so 'neĝda no'sile 'tūdj pla'si:rane 'je:jnke, ki smo jin p'râvlj pla'si:rke. 'To:u so bi'lē: 'tâk na d'ro:ubno na'løžene.] ~ ⊕ *plisiran* ⇒ plasirka; *jenka* ⇒ jenka ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: -, Plet.: -

**plasirka** ▶ [pla'si:rka] -e ž *plisirka* |plisirano krilo| = plasirana jenka ⊕ ▷ ['Ženske so 'neĝda no'sile 'tūdj pla'si:rane 'je:jnke, ki smo jin p'râvlj pla'si:rke. 'To:u so bi'lē: 'tâk na d'ro:ubno na'løžene.] ~ ⊕ *plasirka* < *plise*, frc. *plissé* 'v gube nabran' (Verbinc 1979: 552) ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: - (→ *plisirka* p+), Plet.: -

**pokanice** ▶ [ˈpo:uːkance] -ø ž mn. *ženske spodnje hlače, preklane v koraku* ⊕ ▷ ['Ženske pa so 'neĝda 'tūdj no'sile 'ta:ke x'lâče, ki so jin p'râvlj 'po:uːkance. 'Tiste so bi'lē: 'tūj s'koŋo do ko'lē:n 'doj 'du:ge pa p're:ijdj pa 'za:dj so b'lē: za'site 'en 'kō:s 'doj, 'ka:kix d'va:jstj centi'metrof, 'na:x, med no'gâmj, f ko'ra:kj pa so 'ne:ij b'lē: za'site in za'to:u so jin p'râvlj 'po:uːkance.] ~ ⊕ < *pokati*, pslovan. \**pōkati* in \**pōt'i* 'tolči' in 'lomiti (se)' < pslovan. \**pok-*, ki posnema zvoke, nastale ob udarcu ali zlomu ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: -, Plet.: -

**ponošen** ▶ [po'nošenj] -a -o prid. *ponošen* |z nošenjem, oblačenjem obrabljen, izrabljen| ⊕ ▷ ['To:u so 'ta:ke x'lâče za do'ma:, 'kâj so že s'ta:re pa po'nošene p'recj, ki so 'ne:ij za 'ka:n dru'ga:n 'kâk pa za do'ma:.] ~ ⊕ < *nositi*, pslovan. \**nosīti* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: -

**porhatne gate** ▶ [pɔ:rxatne 'gâte] -ix 'ga:t ž mn. *moške spodnje hlače iz barhanta* ⊕ ▷ ['To:ɥ 'gâte 'mɔške so b'le: 'neɣda 'pɔ:rxatne, 'pɔ:rxatne 'gâte, so b'le: 'tɔple pa 'tūj 'tāk 'fājn za no'siti.] ~ ⊕ *porhaten* < *porhant*, nem. *Barchent* < novolat. *barracanus* < arab. (Verbinc 1979: 84); *gate* ⇒ *gate* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**poškētiti se** ▶ [pošk'e:ititj se] -in se dov. *ponesrečiti, ne uspeti* ⊕ ▷ [Či se mi g'dā 'kāj pošk'e:itlo, 'tāk da sŋ na'ro:ɥbe za'ši:la, 'te sŋ 'za:dj 'na:x pač 'moɣla 'pa:ratj pa še enk'rāt za'šiti.] ~ ⊕? \**tščētiti se* 'škodovati si'; gl. še \**tščētiti* 'delati škodo' < \**tščēta* 'škoda' (Bezljaj 2005: 21) ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: – (→ *poškatiti se* p+)

**poštepati** ▶ [pošt'epatj] -len dov. *s strojnim šivanjem prekriti, zakriti obrabljeni del oblačila* ⊕ ▷ ['To:ɥ, či se 'gi 'kāj 'mālo f'tɥ:ga, je 'rēba poštepātj, da ne gr'e: 'dāle.] ~ ⊕ *poštepati* < *štepati*, srvnem. *steppen* 'mestoma vbadati, šivati, prešivati, vesti' (Striedter-Temps 1963: 228) ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**potegniti cote nase** ▶ [po'te:ɣŋtj 'cɔte na 'sɛ:] -nen<sup>12</sup> 'cɔte na 'sɛ: dov. *obleči se |dati na svoje telo oblačilo, dodatke* ⊕ ▷ [Či je 'sila 'bi:la za 'dɛlo, sŋ 'vütro, kāk sŋ po'te:ɣŋla 'cɔte na 'sɛ:, ta'ko:j za'čɛ:la 'dɛlatj.] ~ ⊕ *potegniti* < *tegniti*, pslovan. \**tegnŋti* 'vleči, raztegovati, napenjati' < ide. \**thengh-* 'vleči, dol vleči, biti težek' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**potegniti nit skozi** ▶ [po'te:ɣŋtj 'nit s'ko:ɥzj] -nen<sup>13</sup> 'nit s'ko:ɥzj dov. *vdeti |deti sukanec v uho šivanke tako, da pride skozi* ⊕ ▷ ['Iɣla 'ma: 'gɔrj 'vü:xo in skos 'tisto 'vü:xo po'te:ɣneš 'nit s'ko:ɥzj, 'te pa 'kunca f'küp za've:žeš, da se ti 'vün ne po'te:ɣne.] ~ ⊕ ⇒ *potegniti cote nase* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**potiskano blago** ▶ [po'ti:skano bla'go:ɥ] -iga bla'ga: s *potiskano blago |tkanina z nanesenim barvnim vzorcem* ⊕ ▷ ['Lexko je 'eno'fa:rbno al pa 'ka:ko po'ti:skano bla'go:ɥ.] ~ ⊕ *potiskan* < *tiskati*, pslovan. \**tiskati* < \**tēh<sub>2</sub>isk-* 'povzročati, da se utekočini, cediti' < ide. \**tah<sub>2</sub>-* 'topiti (se), utekočiniti (se), razpustiti (se)'; *blago* ⇒ *blago* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *potiskan*), Plet.: –

**prekratek** ▶ [prek'ratkij] -a -o prid. *prekratek |preveč kratek* ⊕ ▷ [Či je k'la:t prek'ratkij, ga je 'rēba 'mālo 'doj spis'titj.] ~ ⊕ ⇒ *kratek* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**prerezan** ▶ [pre're:ɣzanj] -a -o prid. *prerezan |z rezanjem izoblikovan, pripravljen za šivanje* ⊕ ▷ [G'dā je enk'rāt bi'lo:ɥ bla'go:ɥ pre're:ɣzano, 'te si 'na:x 'lexko 'tiste 'kɔ:se s'küp za'šija. 'Me:ijla sŋ f'ča:sj 'tūj 'tɛko bla'ga: pre're:ɣzaniga, da sŋ 'tri: d'ni: f'küp 'lexko 'sāmo 'ši:vala.] ~ ⊕ ⇒ *izreza* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: –

<sup>12</sup> V trojiškem govoru izglasni -m prehaja v -n.

<sup>13</sup> Gl. op. 12.

**prerezati** ▶ [pre'rezati] pre're:žžen dov. *prirežati* |z rezanjem dati obliko sestavnim delom obleke| ⊕ ▷ ['Nâj'ra:jšj sŋ si 'več s'küp pre're:žzala, ki sŋ 'na:x za 'en d'rügin 'lexko 'ši:vala. 'Kâj sŋ si pre're:žzala že v ne'delo, sŋ 'lexko f pon'de:ilek 'vütro 'xütro že za'čē:la 'ši:vati.] ~ ⊕ ⇒ izreza ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +p-, Plet.: +p-

**prerezavati** ▶ [pre're:zavati] -vlen nedov. *prirežovati* |z rezanjem dajati obliko sestavnim delom obleke| ⊕ ▷ ['Nâj'več sŋ pre're:zavala v ne'delo, v ne'delo 'na:x o'po:udne, ki sŋ 'na:x skōs 'tedŋ, pon'de:ilek, 'tō:rk, 'lexko 'sâmo 'ši:vala, ker sŋ še na 'zemlj 'moĝla 'po:ulek 'dēlati.] ~ ⊕ ⇒ izreza ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: -, Plet.: -

**preširok** ▶ [pre'šürkj] -a -o prid. *preširok* |preveč širok| ⊕ ▷ [Či pa je k'la:d 'bija pre'šürkj, sŋ ga pač 'nō:r 'ze:la, 'nō:r za'ši:la, 'tāk ki sŋ c'vikle al pa 'ši:ve op st'ra:nj poglo'bi:la.] ~ ⊕ *preširok* < *širok*, pslovan. \**širok* < \**šūr* < morda ide. \**ksāiro-*, \**sk(')āiro-* 'jasen, čist' < ide. \**sk'ej-* 'sijati, lesketati se' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**pretesen** ▶ [pre'tešŋ] -a -o prid. *pretesen* |preveč tesen| ⊕ ▷ [Zâj či je k'la:d 'bija f 'pa:sj pre'tešŋ, sŋ ga 'moĝla 'mâlo 'vün spis'titi. 'Lexko se c'viklj 'mâlo 'vün spis'tijo, či so za'dōstj glo'bōkj, 'vâčj pa sŋ 'moĝla 'nō:r š'tükati.] ~ ⊕ *pretesen* < *tesen*, pslovan. \**tēsŋ* 'tesen, ozek' < \**tēsŋ* < \**tēsŋ* 'stiskač, kar stiska' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**ravna jenka** ▶ ['ra:vna 'jējnka] -e -e ž *krilo*, *urezano ravno* ⊕ ▷ [Za 'ra:vno 'jējnko pa grē: 'sâmo 'ena dol'ži:na bla'ga:, či je d'vo:jne š'i:ri:ne.] ~ ⊕ *raven* < pslovan. \**órŋŋ* < pslovan. \**orvō* 'ravnina, odprt svet' < ide. \**reuh1-* 'razprostreti, odpreti'; *jenka* ⇒ *jenka* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: -, Plet.: -

**remen** ▶ ['remen] -mna m *remen* |trak z zaponko, navadno usnjen| = pas (1. pomen) ⊕ ▷ [X'lāče pa 'ma:jo 'tüdi(k) 'gōrj š't'rüfe za 'pa:s na're:te, za 'remen.] ~ ⊕ pslovan. \**rēmŋ*, tož. \**remēŋ* < verjetno ide. \**h2ré-mō(n)* < ide. \**h2ar-* 'sklopiti, sestaviti tako, da ustreza'; domnevni prvotni pomen \*'tisto, s čimer kaj pričvrstimo, privežemo, opašemo', morda celo \*'s čimer pričvrstimo jarem' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: zastar. +, Plet.: +

**rokav** ▶ [ro'ka:f] -va m *rokav* |del oblačila, ki obdaja posamezno roko| ⊕ ▷ [Ro'ka:vj so 'lexko 'du:gj, k'ra:tkj, na t'ri: čē'tr:t ali pa na ki'mōno, 'to:u je 'tāk 'mâlo čes 'râmo.] ~ ⊕ *rokav* < *roka*, pslovan. \**roká* < ide. \**urónkah2* < \**urenk-* 'grabiti, prijemat' ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**rokavci** ▶ [ro'ka:fcj] -of m mn. *rokavci* |zgornji del ženskega spodnjega perila z rokavi čez komolec| ⊕ ▷ [K 'jēnčnikj pa so no'silj 'čō:j, 'to:u je z'gōrnj, z'gōrnj 'kō:s 'bija, ki so mo p'râvlj ro'ka:fcj. 'Tistj so bi'li: na'va:dno 'tāk 'mâlo čez 'la:ket, 'gōrj pŋ 'šijankj pa je 'bi:la 'sâmo iz're:žza pa p're:ždj 'ka:ke d'va: k'nōfeka, ki se 'ležj ob'le:ikla.] ~ ⊕ ⇒ *rokav* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +p~, Plet.: +

**ročasto blago** ▶ [ˈro:užasto blaˈgo:u] -iga blaˈga: s *ročasto blago* |*tkanina, ki ima v vzorcu cvete, rože*| ⊕ ▷ [ˈDe:ičj̥j̥ kˈla:d̥j̥ so bˈli ˈnājˈboj z ˈro:užastiga blaˈga:. ˈT̥j̥j̥ ˈženske so ˈmele kˈla:de pa ˈt̥j̥j̥ pˈlu:zne z ˈro:užastiga.] ~ ⊕ *ročast* < *roža*, stvnem. *rōsa*, srvnem. *rōse*, nem. *Rose* ‘vrtnica’ < lat. *rosa* ‘vrtnica’ < verjetno gr. *rhōdon*, *rhodēā* ‘vrtnica’ < staroiransko \**ur̥da-* > perz. *gul* ‘vrtnica; *blago* ⇒ *blago* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *ročast*), Plet.: –

**skupaj vzeti** ▶ [sˈküp ˈze:t̥j̥] sˈküp ˈzemen dov. *zožiti* |*narediti oblačilo (bolj ozko)* = nor vzeti = nor zašiti ⊕ ▷ [F ˈpa:s̥j̥ s̥j̥ ˈmoġla ˈmālo sˈküp ˈze:t̥j̥, č̥i je bˈl̥o preˈš̥urko.] ~ ⊕ cslovan. *v̋kup̋, v̋kup̋ě* ‘skupaj’ < \**s̋ k̋upa* ‘s kupa, od kupa’ oz. \**v̋ k̋up̋* ‘na kup, v kup’, \**v̋ k̋up̋ě* ‘na kupu, v kupu’, kar vsebuje pslovan. \**k̋up̋*, sloven. *k̋up*; izhodiščni pomen je \*‘v kupu, ne posamezno’; *vzeti* ⇒ nor vzeti ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**srakica** ▶ [sˈrākca] -e ž *srajca* |*moško oblačilo za k hlačam, navadno iz tanjšega blaga*| ⊕ ▷ [ˈM̥ošk̥j̥ pa ˈcoj̥ k xˈl̥āčan ˈnoːsijo sˈrākco.] ~ ⊕ sloven. *srājca* < *srājčica* < *srāčica* < pslovan. \**s̋r̋čica* < pslovan. \**s̋r̋ka* ‘srajca’ ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: +

**star** ▶ [sˈta:r̥j̥] -a -o prid. *star* |*ki je že dalj časa v uporabi*| ⊕ ▷ [ˈTo:u so ˈta:ke xˈl̥āče za doˈma:, ˈk̥āj so že sˈta:re pa poˈnošene pˈrec̥j̥, ki so ˈne:̥j̥ za ˈka:n druˈga:n ˈk̥āk pa za doˈma:.] ~ ⊕ pslovan. \**stār̋* ‘star’ < ide. \**stāh2-ro-* < \**stah2-* ‘stopiti, stati’ s prvotnim pomenom \*‘trdno postavljen, izkušen, čvrst’ ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**suknja** ▶ [ˈsükna] -e ž *suknja* |*moško vrhnje oblačilo, ki pokriva zgornji del telesa in se spredaj zapenja*| ⊕ ▷ [ˈSükna, ˈto:u je ˈmoško, ˈto:u je zˈgornj̥ ˈd̥el ˈmoškiga gˈvānta.] ~ ⊕ \**sūkn̋a* (pslovan. morda \**sūkn̋i*) < \**sukn̋* ‘sukno’ s prvotnim pomenom \*‘iz sukna narejeno oblačilo’ ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**širina** ▶ [šiˈri:na] -e ž *širina* |*razsežnost, prečna na dolžino ali višino ploskve*| ⊕ ▷ [Za ˈra:vno ˈj̥ej̥nko pa gˈre: ˈsāmo ˈena dolˈži:na blaˈga:, č̥i je dˈvo:j̥ne šiˈri:ne.] ▪ [Č̥i si xˈt̥eja, da ti je ˈk̥āj žˈni:dar ali pa šiˈvi:lja zaš̥ija, si ˈmoġa ˈit̥j̥ na ˈm̥ero, ˈtāk da je ˈun ˈv̋eda, ˈka:ko veliˈko:ust ˈma:š pa šiˈri:no.] ~ ⊕ ⇒ preširok ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**šiv** ▶ [šiˈf] -va m **1.** *šiv* |*mesto, kjer so sešiti deli združeni* **2.** *šiv* |*s šivalnim strojem narejena vrsta sledečih si vbodov*| ⊕ ▷ **1.** [Fˈse šiˈve si ˈmoġa ˈl̥epo zaˈpe:iglat̥j̥, da je bˈl̥o ˈl̥epo ˈvidet̥j̥.] ▪ **2.** [Š̥i:f je ˈlexko ˈra:v̥j̥, ˈlexko je ˈcikˈcāk, ˈlexko pa je ˈt̥j̥j̥ ˈka:k̥j̥ okˈra:sn̥j̥ šiˈf.] ~ ⊕ ⇒ zašiti ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**šivati** ▶ [šiˈvat̥j̥] -len nedov. **1.** *šivati* |*z uporabo šivanke in niti združevati dele blaga* **2.** *šivati* |*s šivanjem izdelovati* **3.** *šivati* |*ukvarjati se, navadno poklicno, s šivanjem*| ⊕ ▷ **1.** [ˈK̥āj s̥j̥ si preˈre:̥j̥zala že v neˈd̥elo, s̥j̥ ˈlexko f̥ ponˈde:̥j̥lek

'vütro 'xitro že zač'e:la 'ši:vatj.]. ■ 2. ['To:u, g'dã sŋ 'ši:vala 'ka:kj 'mãnt] al pa kos'ti:m, sŋ 'moĝla pres'ne:to f'li:sik 'bitj, da sŋ ga na'r'e:dla v 'enen d'ne:vj pa 'po:u, 'tãk 'dugo je š'lõ 'to:u 'co:j, ker sŋ še 'moĝla f'se pre'rezatj p'reja.]. ■ 3. ['Tãk 'ređno, f'sa:kj 'de:n, sŋ 'ši:vala o'kul t're:stj, 'pe:ŋt're:stj 'le:it in 'me:i:la sŋ 'tãn o'kul t'ri:s'to:u 'pe:deset s'tra:nk. F'ča:sj je 'bi:la 'ta:ka 'gužba, ki sŋ 'ši:vala 'ce:i:le no'či:.] ~ ① ⇒ zašiti ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**šivilja** ▶ [ši'vi:lja] -e ž šivilja |ženska, ki se poklicno ukvarja s krojenjem in šivanjem zlasti ženskih oblačil iz lahkih tkanin| ① ▷ [Či si x'teja, da ti je 'kãj ž'ni:dar ali pa ši'vi:lja zašija, si 'moĝa 'itj na 'me:ro, 'tãk da je 'un 'veđa, 'ka:ko veli'ko:ust 'ma:š pa ši'ri:no.] ~ ① ⇒ zašiti ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**štirkati** ▶ [š'te:rkatj] -an nedov. štirkati |prepajati s škrobovo ratztopino, da se doseže večja trdota tkanine, škrobiti| ① ▷ ['Nęda smo d'rũgo 'ne:i š'te:rkalj kãk 'ka:ke 'te:xle.] ~ ① bav. avstr. *stärken* (Striedter-Temps 1963: 230) ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: nižje pog. +, Plet.: –

**štofmate hlače** ▶ [š'to:ufnate x'lãče] -ix x'la:č ž mn. hlače iz debelejše volnene tkanine ① ▷ [So 'lexko š'to:ufnate x'lãče, 'moške, 'tũj 'ce:i:lj g'vãntj, 'moškj, so 'lexko š'to:ufnatj, š'to:ufnatj g'vãntj. 'To:u je pač 'boj de'bę:lo bla'go:u, ki je 'boj za 'm'rzle 'cãjte.] ~ ① štofnat < štof, nem. *Stoff*; hlače ⇒ hlače ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**štrafasto blago** ▶ [š'tra:fasto bla'go:u] -iga bla'ga: s črtasto blago |tkanina, ki ima črte, proge| ① ▷ [Š'tra:fasto bla'go:u pa 'ne:i f'se'eno, 'kãk je o'břjeno, je 'lepše, či so š'tra:fj po 'dugen kãk pop're:ik.] ~ ① štrafast < štraf, nem. *Streifen* 'proga; trak'; blago ⇒ blago ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**tanki mantelj** ▶ [tejnkj 'mãntj] -iga -la m plašč iz tanke tkanine ① ▷ [So 'tejnkj 'mãntlj, 'tistj se 'nošijo na'va:dno je'se:nj pa spom'la:dj, so pa 'tũj 'zimskj 'mãntlj, ki so 'boj 'toplj, 'tistj so za 'm'rzl 'cãjt.] ~ ① pslovan. \**tъnъkъ* 'tanek' < ide. \**ten-* 'napenjati se, raztegniti se, razvleči se'; mantelj ⇒ mantelj ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**težek** ▶ [teškj] -a -o prid. debel |ki ima med najbližjima nasprotnima ploskvama razmeroma veliko razšežnost| ① ▷ ['Jãs sŋ 'de:lala 'ženske kos'ti:me pa 'ženske 'mãntle, 'moškix ob'le:ik pa 'ne:i. 'To:u je 'boj za ž'ni:dare, 'ta:ko 'teško, f'se, 'kãj je s 'teškiga bla'ga: – kos'ti:mj, 'mãntlj, g'vãntj.] ~ ① < *teža*, pslovan. \**tęžã* 'teža', \**tęžъkъ* 'težek' < \**tęžiti* 'naložiti, obtežiti' < pslovan. \**tęgъ* 'težek' < ide. \**t<sup>h</sup>eng<sup>h</sup>*- 'vleči, dol vleči, biti težek' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: obrt. +, Plet.: +p~

**težko blago** ▶ [teško bla'go:u] -iga bla'ga: s debelo blago |tkanina, ki ima med najbližjima nasprotnima ploskvama razmeroma veliko razšežnost| ① ▷ ['Jãs sŋ 'de:lala 'ženske kos'ti:me pa 'ženske 'mãntle, 'moškix ob'le:ik pa 'ne:i. 'To:u je



'boj za ž'ni:dare, 'ta:ko 'teško, f'se, 'kāj je s 'teškiga bla'ga: – kos'ti:mj, 'mántlj, g'vántj.] ~ ① *težek* ⇒ težek; *blago* ⇒ blago ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**topel** ▶ ['topel] -pla -o prid. *topel* |*ki varuje, ščiti pred mrazom*| ① ▷ ['To:ɥ 'gâte 'moške so b'le: 'neгда 'pɔ:rxatne, 'pɔ:rxatne 'gâte, so b'le: 'tope pa 'tūj 'tāk 'fājn za no'sitj.] ~ ① pslovan. \**tepl̥b* 'topel' je pretekli tvorni deležnik glagola \**teptī*, sed. \**tēpo* 'greti, topel biti' < ide. \**tep-* 'topel biti' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**uho** ▶ ['vü:xa] -e ž **1.** *uho* |*ušesu podoben del šivanke z luknjo za nameščanje sukanca*| **2.** *uho* |*luknja v ušesu šivanke*| ① ▷ **1.** ['Tisten 'boj de'be:len 'ta:l̥j pɾ 'iglj̥ 'rečemo 'vü:xa in 'tān je 'lü:kna.] ▪ **2.** ['Zāj či 'ma: 'igla z'lɔ 've:ko 'vü:xo, 'te 'xitro c'vir̥n̥ s'ko:ɥzj̥ po'te:gneš. 'To:ɥ je 'boj pɾ de'be:lix 'iglaɣ.] ~ ① pslovan. \**ūxo*, rod. \**ūšese* < ide. \**h<sub>2</sub>áusos* ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**velikost** ▶ [veli'ko:ɥst] -j̥ ž *velikost* |*lastnost, značilnost koga ali česa glede na stopnjo razsežnosti*| ① ▷ [Či si x'teja, da ti je 'kāj ž'ni:dar ali pa ši'vi:lja zašija, si 'moğa 'itj̥ na 'm̥ero, 'tāk da je 'un 'v̥eda, 'ka:ko veli'ko:ɥst 'ma:š pa ši'ri:no.] ~ ① < *velik*, pslovan. \**vel̥b* < domnevno ide. \**uelH-* 'biti močan, imeti oblast, vladati' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**ven potegniti** ▶ ['vün po'te:gn̥tj̥] 'vün -nen dov. *iztakniti* |*s potegom spraviti sukanec iz ušesa šivanke*| ① ▷ ['Igla 'ma: 'gɔrj̥ 'vü:xo in skɔs 'tisto 'vü:xo po'te:gneš 'nit s'ko:ɥzj̥, 'te pa 'kunca f'kūp za've:žeš, da se ti 'vün ne po'te:gne.] ~ ① pslovan. \**vb̥n̥b̥* 'ven' s prvotnim pomenom \*'na zrak, na veter'; *potegniti* ⇒ potegniti cote nase ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**ven spustiti** ▶ ['vün spis'titj̥] 'vün spis'ti:n dov. *razširiti* |*narediti kaj (bolj) široko*| ① ▷ ['Zāj či je k'la:d 'bija f'pa:sj̥ pre'tešɳ, sɳ ga 'moğla 'mālo 'vün spis'titj̥. 'Lexko se c'viklj̥ 'mālo 'vün spis'tijo, či so za'dɔstj̥ glo'bokj̥, 'vāčj̥ pa sɳ 'moğla 'nɔ:r š'tūkati.] ~ ① *ven* ⇒ ven potegniti; *spustiti* ⇒ dol spustiti ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**vkup zašiti** ▶ [f'kūp za'sitj̥] f'kūp za'sijen dov. *sešiti* |*s šivanjem sestaviti*| ① ▷ [G'dā je enk'rāt bi'llo:ɥ bla'go:ɥ pre're:izano, 'te si 'na:x 'lexko 'tiste 'kɔ:se f'kūp zašija.] ~ ① *vkup* 'skupaj' ⇒ skupaj vzeti; *zašiti* ⇒ zašiti ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**vkup zvezati** ▶ [f'kūp z've:zati] f'kūp -žen dov. *zavezati* |*z vrvico, trakom narediti vozle, da ostane komu kaj na določenem mestu, v določenem položaju*| ① ▷ [P'reja 'neгда so 'mele 'ženske 'fürtoxe na 'xa:me, 'tāk da se je na'zaj 'tāk fsk'ri:š zaš'pilalo, 'za:dj̥ so pa ž'nü:re b'le:, ki se je f'kūp z've:zalo.] ~ ① *vkup* 'skupaj' ⇒ skupaj vzeti; *zvezati* < *vezati*, pslovan. \**vezāti*, sed. \**vez'ǫ* 'vezati' < pslovan. \**vezti*, sed. \**vēzq* 'zavezati, zadržniti' < ide. \**h<sub>2</sub>amg<sup>h</sup>*- 'vezati, stiskati, ožati' ~ ② SSKJ<sup>2</sup>: – (→ *zavezati* p+), Plet.: – (→ *zavezati* p+)

**vzeti mero** ▶ [ˈzɛ:tj̥ ˈmɛrɔ] ˈzemen ˈmɛrɔ dov. *vzeti mero* |ugotoviti, določiti razsežnost delov telesa za izdelavo obleke| ⊕ ▶ [ˈZáj či si xˈtɛja ˈkumj̥ ˈkáj zaˈšitj̥, si ˈmɔga vˈzɛ:tj̥ mu ˈmɛrɔ.] ~ ⊕ *vzeti* ⇒ nor *vzeti*; pslovan. \**měra* < ide. \**meh*- ˈmeriti ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: pog. +, Plet.: –

**zarezati** ▶ [zaˈrɛzati] zaˈrɛ:žɛn dov. *zarezati* |preveč odrezati na kakem mestu| ⊕ ▶ [Prereˈza:vaʃe je bˈlo:u zˈlɔ ˈmü:dno, ki si ˈmɔga gˈlɛ:datj̥ na ˈmɛre, da si ˈne:j̥ ˈkáj zaˈrɛza.] ~ ⊕ ⇒ *izreza* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**zarobiti** ▶ [zaˈro:uɔtj̥] -bin dov. *zarobiti* |narediti rob čemu| ⊕ ▶ [Fˈsa:ko ˈçɔto je tˈrɛba zaˈro:uɔtj̥, ˈvãčj̥ ˈni:tj̥ gˈrɛ:jo ˈvün.] ▪ [Roˈka:ve ˈdɔlj̥ na ˈkuncj̥ mɔrɛš zaˈro:uɔtj̥, ˈra:vno ˈtãk ˈjɛjnkɔ, kˈla:t, xˈlãče.] ~ ⊕ < *rob*, pslovan. \**rǫbъ* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**zašit** ▶ [zaˈšitj̥] -a -o prid. *zašit* |s šivanjem narejen cel| ⊕ ▶ [ˈŽenske pa so ˈnɛgda ˈtüdj̥ noˈsile ˈta:ke xˈlãče, ki so jin pˈrãvlj̥ ˈpo:uɔkance. ˈTiste so bˈlɛ: ˈtütj̥ sˈkɔro do koˈlɛ:n ˈdoj ˈdu:ge pa pˈrɛ:jdj̥ pa ˈza:dj̥ so bˈlɛ: zaˈšite ˈen ˈkɔ:s ˈdoj, ˈka:kix dˈvãjstj̥ centiˈmɛtrof, ˈna:x, med noˈgãmj̥, f koˈra:kj̥, pa so ˈne:j̥ bˈlɛ: zaˈšite in zaˈto:u so jin pˈrãvlj̥ ˈpo:uɔkance.] ~ ⊕ ⇒ *zašiti* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: –

**zašiti** ▶ [zaˈšiti] zašijɛn dov. *zašiti* |s šivanjem narediti kaj celo| ⊕ ▶ [Enkˈrãt, še ˈpo:unin, sɔ v ˈenen dˈnɛ:vj̥ zaˈši:la ˈsedɔ kˈla:dɔf.] ~ ⊕ < *šiti*, pslovan. \**sʹiti*, sed. \**sʹij̥o* in \**sʹj̥o* ˈšivati ˈ < ide. \**sjeuH-* ˈšivati ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**zimski mantelj** ▶ [ˈzimskj̥ ˈmãntlj̥] -iga -la m *zimski plašč* |plašč iz debelejšje, navadno volnene tkanine| ⊕ ▶ [So ˈtejnkj̥ ˈmãntlj̥, ˈtistj̥ se ˈnošijo naˈva:dno jeˈsɛ:nj̥ pa spomˈla:dj̥, so pa ˈtütj̥ ˈzimskj̥ ˈmãntlj̥, ki so ˈboj ˈtoplj̥, ˈtistj̥ so za ˈmɔzlj̥ ˈçãjt.] ~ ⊕ *zimski* < *zima*, pslovan. \**zimã* ˈzima ˈ < ide. \**gʰéj-mah*<sub>2</sub> < ide. \**gʰéj-ōm*, rod. \**gʰi-m-és* ˈzima ˈ; *mantelj* ⇒ *mantelj* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**ženske hlače** ▶ [ˈženske xˈlãče] -ix xˈla:č ž mn. *ženske hlače* |hlače, ki se v pasu zapenjajo z desne proti levi| ⊕ ▶ [ˈŽenske xˈlãče se zašˈpilajo z ˈdɛsne pˈro:uɔtj̥ ˈle:j̥vj̥ in ˈza:dj̥ naˈva:dno ˈnimajo ˈžɛpɔf.] ~ ⊕ *ženski* ⇒ ženski; *hlače* ⇒ hlače ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: + (pod geslom *hlače*), Plet.: –

**ženski** ▶ [ˈženskj̥] -a -o prid. *ženski* |nanašajoč se na ženske| ⊕ ▶ [ˈMãntlj̥ je ˈlɛxko ˈmoškj̥ ali ˈženskj̥.] ~ ⊕ pslovan. \**ženъskъ* je izpeljano iz \**ženã* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

**ženski klad** ▶ [ˈženskj̥ kˈla:t] -iga -da m *ženska obleka* |oblačilo, ki pokriva spodnji in zgornji del telesa ženske| ⊕ ▶ [ˈŽenskin kˈla:dan pa so ˈçɔj̥ noˈsilj̥ ˈtüdik ˈpa:se, ki smo jin ˈreklj̥ ˈpinte, ˈpinta.] ~ ⊕ *ženski* ⇒ ženski; *klad* ⇒ klad ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**ženski mantelj** ▶ [ˈženski ˈmántl̩] -iga -la m ženski plašč |žensko vrhnje oblačilo, ki sega navadno do kolen in se spredaj zapenja| ⊕ ▶ [Fˈča:s̩ so ˈženski ˈmántl̩ ˈse:gn̩l̩ pˈre:ik čes koˈl̩ne, ˈt̩d̩j̩ sˈkoro do gˈle:ižnof je xˈte:ila ˈmeɕi ˈke:ra naˈre:to, ˈz̩aj pa, ˈvi:di:n, ˈno:sijo ˈboj kˈra:tke, ˈt̩ak nat koˈl̩enam̩j, ˈboj k̩ak ˈdukše ˈj̩akne.] ~ ⊕ ženski ⇒ ženski; *mantelj* ⇒ mantelj ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: –, Plet.: –

**žep** ▶ [ˈžep] -a m žep |majhni vreči podoben del na oblačilu za spravljanje manjših predmetov| ⊕ ▶ [ˈŽenske xˈl̩áče se zašˈpilajo z ˈd̩esne pˈro:uɕi ˈle:iɕvi in ˈza:d̩j̩ naˈva:dno ˈnimajo ˈžepof.] ~ ⊕ hrv., srb. *džep* < turš. *ceb* (nar. *ğep*, *ğeip*) < arab. *ğaib* ~ ⊕ SSKJ<sup>2</sup>: +, Plet.: +

#### 4 Zaključek

Zbrano narečno gradivo v tem prispevku razkriva bogato in doslej večinoma nezapisano slovensko, v manjši meri tudi prevzeto narečno oblačilno terminologijo, ki je zaradi zamiranja oblačilne dejavnosti na podeželju zaradi spreminjajočega se načina življenja tik pred tem, da potone v pozabo.

Slovarček oblačilnega izrazja sestavlja 112 iztočnic; od teh je 57 enobesednih in 55 večkotenobesednih oblačilnih poimenovanj. Med enobesednimi termini jih je največ slovanskega izvora,<sup>14</sup> deset pa je prevzetih iz tujih jezikovnih sistemov, največ iz stičnega nemškega jezika. Med večkotenobesednimi poimenovanji, med katerimi prevladujejo samostalniške besedne zveze (38), glagolske (17) pa imajo največkrat prislovno sestavino, jih je dobra polovica slovanskega izvora, ostala so prevzeta.<sup>15</sup> Največ je takih, ki imajo glede na prevzetost jedra in/ali določila domače jedro in domače določilo (29), sledijo tista s prevzetim jedrom in domačim določilom (18), najmanj pa jih ima domače jedro in prevzeto določilo (4) ali pa so v celoti prevzeta (4). Vse prevzete besede so izposojenke.

Primerjava zbranega narečnega besedja v tu predstavljenem slovarju z iztočnicami v dveh temeljnih slovarjih slovenskega knjižnega jezika, s čimer osvetljujemo dokumentiranost in semantiko obravnavanih leksemov, je pokazala, da je tako v Pleteršnikovem slovarju kot v SSKJ zajeto tudi oblačilno izrazje. Bogatejši je SSKJ, ki beleži 43 enobesednih leksemov. Od teh jih je 40 pomensko prekrivnih z narečnimi. Dva med njimi sta s stališča sodobnega slovenskega knjižnega jezika označena kot nižje pogovorna (*gate*, *štirkati*), dva imata časovno-frekvenčni kvalifikator zastarelo (*izreza*, *remen*), eden pa nekdanj (*onuča*). Leksema *pinta* in *prerezati* imata v slovarju drugačen pomen

<sup>14</sup> Slovenskih tvorjenk iz prevzetih besed ali njihovih delov nimamo za prevzete (Toporišič 1992: 218), zato so uvrščene k besedam slovanskega izvora (npr. *furtošnica*, *poštepati*). Isto velja tudi za večkotenobesedne oblačilne izraze (npr. *štrafasto blago*).

<sup>15</sup> Med prevzeta večkotenobesedna poimenovanja so štete tudi vse tiste zveze, ki imajo prevzeto samo eno sestavino.

od narečnega 'prireзовati' in 'pas pri ženski obleki', pod geslom *rokavci* pa narečni pomen 'zgornji del ženskega spodnjega perila z rokavi čez komolec' ni nedvoumno izražen. Trije leksemi so pomensko prekrivni, a delno izrazno ali oblikovno različni: nar. *jenka* za knjiž. *janka*, nar. *plasirka* za knjiž. *plisirka* in nar. *mašin* za knjiž. *mašina*, ki ima v SSKJ kvalifikator pogovorno. Enajstih leksemov, med katerimi je največ prevzetih ali tvorjenih iz prevzete osnove, slovar ne beleži: *bataš*, *furtoh*, *furtošnica*, *jenčnik*, *klad*, *mantelj*, *pokanice*, *poštepati*, *pošketiti se*, *prerezovati*, *srakica*. Od 57 besednozveznih iztočnic jih SSKJ beleži 11, npr. *dolge gate*, *enobarvno blago*, *rožasto blago*, *ženske hlače*, še šest pa jih je delno izrazno različnih, npr. *konopljeno platno* (nar. *konopeljsko platno*), *laneno platno* (nar. *lanovo platno*), *iti k probi* (nar. *iti na probu*).<sup>16</sup>

V Pleteršnikovem slovarju je zapisanih 39 leksemov. Od teh jih je 36 pomensko prekrivnih z narečnimi. Leksem *prerezati* ne izkazuje narečnega pomena 'prireзовati', pod gesloma *blago* in *težek* pa dani (narečni) pomen 'tekstilni izdelki, tkanina' in 'debel' ni dokumentiran oz. nedvoumno izražen. Dva leksema sta pomensko prekrivna z narečnima, a delno izrazno ali oblikovno različna: *poškatiti se* (nar. *pošketiti se*) in *mašin* (nar. *mašina*). Šestnajstih leksemov, npr. *hlače*, *nabran*, *pokanice*; *furtoh*, *mantelj*, *pinta*, *plasirka*, slovar ne beleži. Prav tako v slovarju zaradi njegove drugačne, tj. neterminološke zasnove, ne najdemo večbesednih leksemov. Izjema je besedna zveza *domače platno*, zapisana v ponazarjalnem gradivu pod iztočnico *platno*.

Tovrstne obravnave zbirk narečnega besedja, ki dokumentirajo obstoj, pomenske značilnosti, izvor leksemov in njihovo dokumentiranost, so pomemben doprinos na področju slovenskega narečnega (strokovnega) slovaropisja, saj lahko pomembno pripomorejo k določitvi arealov posameznih leksemov in njihovega pomenskega obsega ter k uresničitvi zamisli o slovenskih narečnih tematskih (strokovnih) slovarjih.

## OKRAJŠAVE

arab. – arabsko, avstr. – avstrijsko, bav. – bavarsko, češ. – češko; fre. – francosko, gr. – grško, hrv. – hrvaško, ide. – indoevropsko, klas. – klasično, lat. – latinsko, nar. – narečno, nem. – nemško, novolat. – novolatinsko; perz. – perzijsko; pslovan. – praslovansko, slovan. – slovansko, sloven. – slovensko, srb. – srbsko, srvnem. – srednjevisokonomško, tatar. – tatarsko; turš. – turško, vlat. – vulgarnolatinsko; drugo: gl. – glej, mn. – množina, nav. – navadno, pog. – pogovorno, prid. – pridevnik, sed. – sedanjik, star. – starejši, zastar. – zastarelo

<sup>16</sup> V Slovarju slovenskega knjižnega jezika so navedene v ponazarjalnem gradivu pod samostalniškimi ali/in pridevniškimi iztočnicami.

VIRI IN LITERATURA

- Igor ANTIČ, 1999: *Nemško-slovenski slovar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Anja BENKO, 2013: *Teoretični model za izdelavo strokovnega narečnega slikovnega slovarja (na primeru koroškega podjunskega narečja)*. Doktorska disertacija. Maribor: Filozofska fakulteta.
- France BEZLAJ, 1976: *Etimološki slovar slovenskega jezika A–J*. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik in Mladinska knjiga.
- –, 1982: *Etimološki slovar slovenskega jezika K–O*. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik in Mladinska knjiga.
- –, 1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika P–S*. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik in Mladinska knjiga.
- –, 2005: *Etimološki slovar slovenskega jezika Š–Ž*. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik in Založba ZRC.
- Estera CERAR, 2012: Razvoj tekstilne obrti v prvi polovici 20. stoletja. *Tekstilec* 55/4, 323–334.
- Tjaša JAKOP, 2017: Govor Cankove od Pavlovega Glasoslovja (1909) dalje. *August Pavel med Slovenci, Madžari in Avstrijci (August Pavel among the Slovenians, Hungarians and Austrians)*. Ur. Marko Jesenšek. Maribor: Univerzitetna založba Univerze. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 120). 53–64.
- Karmen KENDA-JEŽ, 2011: Fonetična transkripcija. *Slovenski lingvistični atlas 1, Človek, (telo, bolezn, družina), 1. Atlas (SLA 1.1), 2. Komentarji (SLA 1.2)*. Ur. Jožica Škofic. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 27–30.
- –, 2019: *Slovar oblačilnega izrazja ziliškega govora v Kanalski dolini*. Dostopno 14. 9. 2022 na: <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=210&View=1&Query=%2A>.
- Mihaela KOLETNIK, 2000: Govor pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. *Jezik in slovstvo*, 46/3, 81–90.
- –, 2001: *Slovenskogoriško narečje*. Maribor: Slavistično društvo. (Zbirka Zora, 12).
- Mihaela KOLETNIK, Benedikta GUNGL, 2022: Medjezikovna prepletanja v oblačilnem izrazju pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. *Kontaktna dialektologija na območju med Alpami in Jadranom. V spomin akademiku Goranu Filipiju*. Ur. Suzana Todorovč in Barbara Baloh. Koper: Libris. 239–257.
- Marija MAKAROVIC, 2007: *Obleka predela človeka: oblačilna kultura v kmečkem okolju na severu in jugovzhodu Štajerske od 18. do 20. stoletja*. Maribor: Litera.
- Ana PEROVIĆ, 2015: Vloga moških oblačil v jaromeščanskem ambientu Kersnikovih romanov Ciklamen in Agitator. *Slavia Centralis* 8/2, 36–50.
- Maks PLETERŠNIK, 2006: *Slovensko-nemški slovar (1894–1895): transliterirana izdaja*. Ur. Metka Furlan. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Dostopno 14. 9. 2022 na: <https://www.fran.si/136/maks-pletersnik-slovensko-nemski-slovar>.
- SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, 2014. Ljubljana: Cankarjeva založba. Dostopno 14. 9. 2022 na: <https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika>.

Marko SNOJ, 2016: *Slovenski etimološki slovar*. Tretja izdaja. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC. Dostopno 14. 9. 2022 na: <https://fran.si/193/marko-snoj-slovenski-etimoloski-slovar>.

Hildegard STRIEDTER TEMPS, 1963: *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*. Berlin: Osteuropa-Institut Berlin, Berlin-Dahlem.

Jože TOPORIŠIČ, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

France VERBINC, 1979: *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Zinka ZORKO, 2010: Oblikoslovje v panonski narečni skupini. *Slavia Centralis* 3/1, 5–17.

## SPLETNI VIR

Pokrajinski muzej Maribor. Dostopno 14. 9. 2022 na: <https://www.facebook.com/pokrajinski-muzej-maribor/posts/3112352802163016> (dostop 31. 1. 2022).

## CLOTHING TERMINOLOGY AT SV. TROJICA IN SLOVENSKE GORICE

The present paper discusses dialect-based clothing terms gathered at *Sv. Trojica* in Slovenske gorice. In this even today predominantly rural area in the heart of Slovenske gorice, work clothes and festive garments, headgear and footwear of peasants and other villagers were provided by various village and market artisans. Alongside weavers, these were mainly tailors and cobblers, while professional seamstresses were instead prohibited from starting their own business before the 19th century, namely until the adoption of the craft order in 1859. After World War II, when with the increased employment possibilities of the population – particularly in industrial and other manufacturing sectors – the standard of living and achievements in clothing began to rise, while the number of private village clothing craftsmen in rural areas drastically fell, which in effect strongly influenced the flourishing of the confectionery industry. Today, the number of seamstresses remains relatively high, while tailors and cobblers are almost a matter of the past.

The Trojica speech, which preserves the quantitative contrast between old long circumflex vowels and acute ones, forms part of the Slovenske gorice dialect of the Pannonian dialect group. The material collected by the author during fieldwork is presented in the form of a thematic dictionary consisting of 112 entries. Of the latter, 57 are one-word denominations and 55 contain more than one word. They are then analysed according to the basis of their expressive image, illuminated in the light of their etymological characteristics, and defined in terms of word class. Based on comparisons and verifications in dictionaries, which also highlights the level of treatment and the semantics of the discussed lexemes in Pleteršnik's dictionary and in the Dictionary of Slovene Literary Language, we can conclude that the latter dictionary is richer, as it mentions just under half of all the collected dialect terms. This is due to the diminishing production of garments in the countryside, as well as changes in lifestyle, which such phrases disappearing from the active vocabulary of speakers and on the brink of vanishing for good. Our task is thus to both record and to preserve them as part of the Slovenian (dialect) language cultural heritage.